

реалізацію норм фінансового права, можна віднести також відповідність вказаних норм вимогам об'єктивних законів розвитку нашого суспільства, постійне удосконалення фінансово-правового регулювання тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александров Н. Г. Сущность права / Н. Г. Александров. – М.: Госюриздат, 1950. – 55 с.
2. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве [Текст] / С. С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1966. – 204 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права: учебник / С. С. Алексеев. – 2-е изд. – М.: Проспект, 2009. – 576 с.
4. Алексеев С. С. Право. Азбука. Теория. Философия: опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1998. – 810 с.
5. Завадская Л. Н. Теоретические вопросы применения права / Л. Н. Завадская // Теория права: новые идеи. – Вып. 1. – М.: Инс-т гос-ва и права АН СССР, 1991. – С. 86-102.
6. Казимирчук В. П. Современная социология права: учеб. / В. П. Казимирчук, В. Н. Кудрявцев. – М.: Юристъ, 1995. – 297 с.
7. Калмыков Ю. Х. Вопросы применения гражданско-правовых норм / Ю. Х. Калмыков. – Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1976. – 267 с.
8. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
9. Лукашева Е. А. Социалистическое правосознание и законность / Е. А. Лукашева. – М.: Юрид. лит., 1973. – 344 с.
10. Проблемы общей теории права и государства: учеб. для вузов / под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
11. Теория государства и права / под ред. Н. Г. Александрова. – М.: Юрид. лит., 1974. – 664 с.
12. Теория государства и права: курс лекций / под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. – 2-е изд. – М.: Юристъ, 2000. – 761 с.
13. Теория государства и права: курс лекций / под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. – М.: Юристъ, 1997. – 672 с.
14. Шабалин В. А. Системный анализ механизма правового регулирования / В. А. Шабалин // Совет. государство и право. – 1969. – № 10. – С. 123-127.
15. Шебанов А. Ф. Нормы советского социалистического права / А. Ф. Шебанов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1956. – С. 10-18.
16. Черданцев А. Ф. Теория государства и права: учеб. для вузов / А. Ф. Черданцев. – М.: Юрайт – М, 2001. – 430 с.
17. Явич Л. С. Общая теория права / Л. С. Явич. – Л.: Изд-во ЛГУ им. А. А. Жданова, 1976. – 286 с.

УДК 342.951:354.21(477)

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ЯК РЕГУЛЯТОРА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Солошкіна І. В.,

доктор юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація: у статті проаналізовано правовий статус Міністерства фінансів України, повноваження, завдання, функції; визначено особливе місце Міністерства фінансів України під час регулювання відносин у сфері надання фінансових послуг. Проаналізовано нормативно-правові акти, що регламентують діяльність Міністерства фінансів України як регулятора суспільних відносин на ринку фінансових послуг.

Ключові слова: Міністерство фінансів України, правовий статус, ринок фінансових послуг, фінансова послуга.

Аннотация: в статье проанализированы правовой статус Министерства финансов Украины, полномочия, задачи, функции; определено особое место Министерства финансов Украины при регулировании отношений в сфере предоставления финансовых услуг. Проанализированы нормативно-правовые акты, регламентирующие деятельность Министерства финансов Украины как регулятора общественных отношений на рынке финансовых услуг.

Ключевые слова: Министерство финансов Украины, правовой статус, рынок финансовых услуг, финансовая услуга.

Annotation: the article analyzes the legal status of the Ministry of Finance of Ukraine, powers, tasks, functions; The special place of the Ministry of Finance of Ukraine is determined when regulating relations in the sphere of providing financial services. The regulatory legal acts regulating the activity of the Ministry of Finance of Ukraine as a regulator of public relations in the financial services market are analyzed.

Key words: Ministry of Finance of Ukraine, legal status, financial services market, financial service.

Ефективність функціонування ринку фінансових послуг визначається розвиненістю його інфраструктури. Державне регулювання ринку фінансових послуг відбувається за декількома напрямками, одним з яких є

впорядкування фінансової інфраструктури.

Інфраструктура ринку фінансових послуг являє собою комплекс заходів, що здійснюються державою щодо впорядкування, контролю та нагляду за діяльністю інститутів фінансової інфраструктури, до яких відносяться торговці цінними паперами, фондові біржі та позабіржові фондові торговельні системи, брокери та дилери, комерційні банки, небанківські депозитні установи, кредитні асоціації, спілки, ощадні інститути, страхові компанії, пенсійні фонди, фонди грошового ринку, інвестиційні компанії, інвестиційні фонди, реєстратори цінних паперів, депозитарії, клірингові депозитарії, розрахунково-клірингові банки, саморегульовані організації ринку цінних паперів, інформаційно-аналітичні інститути, тощо. В. П. Кудряшов з цього приводу зазначає, що важлива роль у проведенні фінансової діяльності належить фінансовій інфраструктурі. Фінансова інфраструктура це сутність інститутів (підприємств, установ, служб), які забезпечують організацію проведення фінансової діяльності [1, с. 431].

Тобто інфраструктура ринку фінансових послуг – це активна або дієва складова фінансового ринку, що формується з його учасників, завдяки діяльності якої реалізуються різноманітні фінансові операції. Те, що учасники ринку фінансових послуг є одними із основних його елементів, свідчить і зміст закріпленого у Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» визначення поняття ринків фінансових послуг – це сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів [2]. Безпосередньо учасники ринку фінансових послуг у зазначеному Законі визначені як особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру саморегулювальних організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; споживачі фінансових послуг. Законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть визначатися інші учасники ринків фінансових послуг [2].

Міністерство фінансів України, на нашу думку, може бути головним регулятором інфраструктури ринку фінансових послуг оскільки формує та проводить у межах повноважень єдину державну фінансову політику щодо розвитку ринку фінансових послуг, розвитку державних банків, державної іпотечної установи та інших фінансових установ.

Міністерство фінансів України – це один із провідних органів у системі державної виконавчої влади. В Україні перше фінансове відомство у складі виконавчої влади було створено у червні 1917 року Центральною радою під назвою Генеральний секретаріат фінансів. В Українській Народній Республіці подібне відомство функціонувало під назвою Народне секретарство фінансів і було утворене 25 грудня 1917 р. та ліквідоване 1919 р. З 1919 по 1923 р. в Українській Радянській Соціалістичній Республіці не було власного фінансового відомства, а діяв уповноважений народного комісаріату РСФРР по Українській СРР. У 1923 р. було утворено Народний комісаріат фінансів УСРР. А в 1944 р. його було перейменовано на Міністерство фінансів Української РСР. Після проголошення незалежності України у складі уряду функціонує Міністерство фінансів України.

Для того, щоб зрозуміти яким чином Міністерство фінансів України може регулювати та контролювати інфраструктуру ринку фінансових послуг необхідно розглянути окремі положення його правового статусу.

Визначення правового статусу Мінфіну України і органів державного управління в цілому, має велике значення для вдосконалення правових норм, які регулюють різноманітні сторони суспільного життя. «Правовий статус» – категорія не тільки багатоаспектна, але й багатоелементна. Цей правовий інститут складається з таких основних елементів: завдання та цілі, компетенція, відповідальність, порядок формування та процедури діяльності цих органів [3, с. 356-357].

Обов'язковим елементом правового статусу є визначення певного обсягу повноважень, закріпленого за кожним органом виконавчої влади відповідно до покладених на нього завдань і функцій, тобто компетенції. Повноваження – це закріплені за органом виконавчої влади права і обов'язки (в тому числі обов'язки нести відповідальність за наслідки виконання повноважень так звані «юрисдикційні» обов'язки) [4, с. 157].

Як зазначає В. Я. Малиновський, на сучасному етапі адміністративної реформи в Україні традиційні підходи до визначення компетенції органів виконавчої влади зазнають серйозних змін [5, с. 135]. Так, у діяльності галузевих органів виконавчої влади збільшується доля міжгалузевих функцій і позавідомчих повноважень, відбувається поступовий перехід від галузевого до функціонального методу управління. Така реформа функцій має на меті оптимізувати діяльність як центральних, так і місцевих органів державного управління. Йдеться про зміну суті діяльності – заміну директивного керування на надання якісних послуг громадянам і формування економічної політики [5, с. 141].

Важливим елементом правового статусу є відповідальність органу виконавчої влади, адже будь-яка влада повинна нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність. Там, де є влада, виникає й відповідальність. Чим вищий ієрархічний рівень суб'єкта управління, тим вищим є й ступінь його відповідальності. Відповідальність (політична) Кабінету Міністрів України – конституційно встановлений обов'язок уряду скласти свої повноваження за встановлених Основним Законом умов. Відповідальність (крім політичної) органів виконавчої влади – певний стан організаційних відносин між органами, за яким певний орган вправі застосовувати заходи дисциплінарної відповідальності до інших органів [6, с. 64].

Наступним елементом правового статусу органів державного управління є порядок формування цього статусу і процедури їх діяльності. Для цього необхідно дослідити питання їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності, а також з'ясувати перелік актів, які видає той чи інший орган у процесі своєї діяльності з метою здійснення своїх повноважень.

Слід мати на увазі, що більший ефект може бути досягнутий при врегулюванні правового становища не тільки Міністерства фінансів України, а й усієї виконавчої системи. Це дасть змогу краще забезпечити загальну цілеспрямованість, скоординованість, взаємну узгодженість діяльності всіх або найважливіших органів державного управління під час регулювання суспільних відносин взагалі та відносин стосовно регламентування надання фінансових послуг зокрема.

Тому, існує гостра необхідність у подальшій систематизації адміністративного законодавства, що регулює організацію виконавчої влади, насамперед, шляхом його кодифікації. Для цього Концепцією адміністративної реформи в Україні передбачається розробити самостійний Адміністративний кодекс України, в якому знайшли б своє місце як статутні (компетенційні) норми, так і регламенти управлінських (адміністративних) процедур, особливо щодо взаємовідносин органів державного управління з громадянами [5, с. 285].

У кожній розвиненій державі проведення правильної економічної політики відіграє неоціненну роль на всіх стадіях процесу суспільної еволюції. У той же час фінансова політика є невід'ємною частиною економічної політики держави.

Реалії сьогодення демонструють ті глибокі зміни, які відбуваються в соціальному, політичному й економічному житті країни. Без сумніву, можна стверджувати, що вони мають відношення до всіх без винятку найважливіших інститутів суспільства, але особливий вплив вони мають на процеси, які відбуваються в інститутах фінансового контролю і нагляду.

Діяльність Міністерства фінансів України регламентується Конституцією та законами України, а також постановами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та указами Президента України. Одним із основних джерел законодавства, що регламентує діяльність цього органу є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» від 20.08.2014 р. № 35 із внесенням останніх змін, внесених Постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2017 р. № 76.

Міністерство фінансів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику, державну політику у сфері державного пробірної контролю, бухгалтерського обліку, випуску і проведення лотерей, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності та забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку. [7].

Але найбільш повно завдання Міністерства фінансів України розкриваються в його функціях. Погоджуємось з В. Д. Базилевичем, який стверджує, що Міністерство фінансів України реалізує контрольну, організаційну, регулюючу, функцію прогнозування, аналітичну, експертну, нормотворчу, координаційну, інформаційну, а також правозастосовну функції [8, с. 58].

У свою чергу, Л. К. Воронова, роз'яснює, що контрольна функція Міністерства фінансів України полягає в тому, що відповідно до Бюджетного кодексу України Мінфін України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу як стосовно державного бюджету, так і місцевих бюджетів, якщо інше не передбачено законодавством України [9, с. 115].

Автор не погоджується з деякими вченими, які стверджують, що функція контролю є основною для Міністерства фінансів України [10, с. 90-91]. Адже, по-перше, якщо розглядати функції Міністерства фінансів із загальних позицій органу управління, то ця функція не може бути основною, адже не менш важливою є і організаційна функція. По-друге, за відсутності можливості реалізації інших функцій, які покладені на Мінфін України законодавством, виконання суто контрольної функції у сфері фінансів є неможливим. Якщо вважати функцію контролю основною, то інші функції, які сприятимуть її здійсненню або будуть її обслуговувати, вважатимуться допоміжними, що не є коректним, оскільки Міністерство фінансів є центральним спеціалізованим органом державної виконавчої влади з управління фінансами, а не суто органом фінансового контролю [8, с. 167].

Тому, поряд із контрольною функцією слід відзначити організаційну функцію. Вона створює умови для здійснення Міністерством фінансів України покладених на нього завдань, передбачає їх встановлення, здійснення певних дій, які спрямовані на забезпечення виконання контрольної функції, тобто організаційна функція полягає у здійсненні Міністерством фінансів певних організаційних дій, що в подальшому сприятиме здійсненню контролю [11, с. 17-18].

Міністерство фінансів України, здійснюючи організаційну функцію, бере участь у розробці, підготовці різноманітних заходів, пропозицій, зокрема: подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо вдосконалення взаємовідносин між Державним бюджетом України, поліпшенню стану розрахунків і місцевими бюджетами; бере участь у підготовці пропозицій щодо основних засад грошово-кредитної політики України, поліпшення стану розрахунків і платежів тощо.

З метою забезпечення належного виконання Державного бюджету, що в подальшому сприятиме і належному здійсненню контролю, Міністерство фінансів здійснює функцію регулювання [9, с. 121].

Функція прогнозування передбачає, що Міністерство фінансів України здійснює прогнозування доходів бюджету, показників зведеного бюджету України [8, с. 89].

Аналітична функція або передусє вчиненню контрольних дій, тобто спочатку проводиться аналіз, а потім, при виявленні порушень, здійснюється контроль, або, навпаки, має місце контроль, а за його результатами проводиться аналіз. У певних випадках аналіз є методом контролю.

Із аналізу чинного законодавства можна дійти висновку про існування експертної функції, яка полягає у тому, що Міністерство фінансів дає експертні висновки щодо визначення вартісної величини впливу законопроектів на дохідну чи видаткову частину бюджетів та пропозицій щодо доцільності їх прийняття, можливості та терміну набрання ними чинності. Міністерство фінансів у двотижневий термін готує експертний висновок та пропозиції до законопроектів, передає комітету Верховної Ради України з питань бюджету для підготовки висновків щодо доцільності їх прийняття Верховною Радою України і термінів набрання ними чинності [10, с. 264-266].

Нормотворча функція є однією із основних функцій Міністерства фінансів України, оскільки саме цей орган формує певні правила поведінки, які в подальшому набувають загальнообов'язкового значення. З метою виконання таких завдань, як удосконалення методів фінансового і бюджетного планування, фінансування, а також звітності та системи контролю за витрачанням бюджетних коштів; забезпечення впровадження єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку та звітності (крім бухгалтерського обліку та звітності в банківських та кредитних установах), Міністерство фінансів і виконує цю функцію [7]. На основі аналізу бюджетних запитів, що подають головні розпорядники бюджетних коштів Міністерству фінансів, Мінфін готує проект закону про Державний бюджет України. Міністерство фінансів розробляє Інструкції щодо підготовки бюджетних запитів, тобто встановлює певні вимоги до них, яких повинні дотримуватись головні розпорядники бюджетних коштів. Міністерство фінансів визначає основні організаційно-методичні засади бюджетного планування, які використовуються для підготовки бюджетних запитів і розроблення пропозицій проекту Державного бюджету України [7].

Однією із невід'ємних складових при визначенні адміністративно-правового статусу Міністерства фінансів України є визначення його основних прав. Згідно із Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України», основними з них є такі [7]: залучати спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) для розгляду питань, що належать до компетенції Мінфіну України; одержувати в установленому законодавством порядку безоплатно: від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на Мінфін України завдань; від головних розпорядників бюджетних коштів інформацію, документи і матеріали, необхідні для складення проекту Державного бюджету України, розпису державного бюджету, прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди та аналізу виконання бюджетів, що входять до складу бюджетної системи держави, матеріали з питань надходження і використання коштів державних цільових фондів, їх кошториси та звіти; від центральних і місцевих органів виконавчої влади, розпорядників бюджетних коштів інформацію про здійснення внутрішнього фінансового контролю і внутрішнього аудиту; від центральних і місцевих органів виконавчої влади, Національного банку України, підприємств, установ та організацій, банків та інших фінансових установ усіх форм власності пояснення, матеріали та інформацію з питань, що виникають під час складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів та звітування про їх виконання, а також для виконання покладених на Мінфін України завдань [7].

Міністерство фінансів України у межах своїх повноважень на основі та на виконання актів законодавства видає накази, організовує і контролює їх виконання. У разі потреби видає разом з іншими органами виконавчої влади спільні акти. Нормативно-правові акти Міністерства підлягають державній реєстрації в порядку, встановленому законодавством.

Рішення Мінфіну України, прийняті у межах його повноважень, обов'язкові для виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами [7].

Міністерство фінансів України як основний регулятор сфери фінансових послуг відіграє важливу роль в управлінні фінансовою сферою країни. Воно не лише розробляє і здійснює фінансову політику держави, а й безпосередньо контролює її здійснення.

Міністерство фінансів України очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Президентом України. Міністр має першого заступника, заступника Міністра – керівника апарату, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра, і звільняються з посади Президентом України.

Детальний аналіз правового статусу Міністерства фінансів України дозволив виділити низку наявних проблем у діяльності та розвитку цього центрального органу виконавчої влади, а також запропонувати авторське бачення деяких шляхів вирішення цих проблем та напрямів покращення функціонування Міністерства.

Сьогодні Міністерство фінансів України не відіграє провідної ролі в управлінні фінансовою сферою держави, у визначенні та здійсненні фінансової політики. Значні сфери фінансів не контролюються Міністерством. Це, насамперед, стосується розробки макроекономічної стратегії та макроекономічного прогнозування, формування та розвитку фінансової інфраструктури ринку, забезпечення стабільності державних фінансів, розробки і здійснення митної політики, політики страхування, у тому числі державного, сприяння місцевому самоврядуванню та реформуванню міжбюджетних відносин, як це прийнято у розвинених країнах, таких як США, Австрії, Швеції, Німеччині і т. д.

Міністерство фінансів України вже майже не впливає на реалізацію фіскальної політики, хоча за законодавством закріплено за ним цю функцію.

Ще однією суттєвою проблемою, на нашу думку, є те, що на сьогоднішній день законодавчо не закріплені правовий статус Міністерства фінансів України як головного державного інституту регулювання фінансової сфери країни в цілому та ринку фінансових послуг зокрема. На думку автора саме Мінфін України міг би стати тим «мегарегулятором» який би запровадив єдині стандарти й правила регулювання ринку, оперативно справлятися з ризиками на ньому, згенерував би потоки інформації й забезпечив їхню конфіденційність, здійснював би єдиний контакт із фінансовими інститутами в інших країнах.

Виходячи з переліку і змісту основних завдань, Міністерство фінансів України не спроможне виконувати їх повною мірою, оскільки у нього не вистачає компетенції і повноважень. А отже, без питань формування і функціонування ринку фінансових послуг, який є складовою фінансової політики держави, проведення цієї політики буде неефективним та неповним.

Таким чином, шляхи удосконалення роботи Міністерства фінансів України полягають у такому:

1) правовий статус Мінфіну України має визначитися низкою законодавчих актів і, насамперед, бюджетним, фінансовим, податковим, митним та страховим законодавством та законодавством про фінансовий контроль. Головним фінансовим органом у системі виконавчої влади має бути Міністерство фінансів України, правовий статус якого слід значно підвищити, наприклад, шляхом ухвалення Закону України «Про Міністерство фінансів України», а функції міністерства розширити [12, с. 122].

На думку автора, саме створення нового законодавчого поля має стати вагомим внеском у посилення регулюючої, контролюючої, наглядової та координаційної ролі Міністерства фінансів України у фінансовій системі в цілому, і щодо ринку фінансових послуг зокрема;

2) необхідним є вирішення принципово важливої концептуальної проблеми – визначення ролі Міністерства фінансів у сфері розробки та реалізації державної економічної політики, макроекономічного прогнозування. Вбачається доцільним покласти на Мінфін довгострокове і середньострокове фінансове планування та безпосередню участь (разом із Міністерством економіки) у макроекономічному прогнозуванні (показники розвитку фінансової сфери). На нашу думку, до функцій Мінфіну слід також віднести розробку прогнозів ситуацій у фінансовій сфері держави;

3) розробка та ухвалення окремого законодавчого акту, який би регламентував систему фінансового контролю в Україні, зокрема за фінансовою інфраструктурою, визначав би функції фінансового контролю в системі виконавчої влади та управління державним майном, функції фінансового контролю в системі місцевого самоврядування. Все це має бути зведене в єдину систему фінансового контролю, в якій були б чітко визначалася роль Мінфіну України, закріплювалися за ним відповідні права і обов'язки.

У цілому, реалізація наведених вище пропозицій зможе реально підвищити роль Міністерства фінансів України як центрального органу виконавчої влади, що має проводити фінансову політику країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кудряшов В.П. Курс фінансів: навч. посіб. - К.: Знання, 2008. - 431 с. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/10561127/finans/finansova_sistema_skladovi.
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон від 12.07.2001 № 2664-III // Офіційний вісник України. - 2001. - № 32. - С. 82. - Ст. 1457.
3. Теорія держави і права: Академічний курс: підруч. / За ред. / О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 688 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підруч. / Скакун О. Ф. - Х.: Еспада, 2006. - 776 с.
5. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. - Луцьк: Ред. - вид. відд. "Вежа " Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. - 558 с.
6. Теорія держави і права: навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; За загл. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 368 с.
7. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375 із змінами від 16.01.2017 р. № 76 // [Електронний ресурс] <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/446/>
8. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси : Навчальний посібник / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик // Видання 1, 2. - К.: Атіка, 2004, 2006. - 368 с.
9. Воронова Л. К. Фінансове право України: Підручник. / Л.К. Воронова. - К.: Прецедент; Моя книга, 2006. - 448 с.
10. Савченко Л., Білоус В. Функції Міністерства фінансів України, як органу, що здійснює фінансовий контроль / Л. В. Савченко, В. В. Білоус // Підприємництво, господарство і право. - 2003. - №9. - С. 89-93.
11. Єрмошенко М.М. Шляхи підвищення ролі Міністерства фінансів України в проведенні фінансової політики / М.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - №7. - С. 16-21.
12. Гаврилишин Б. Д. Реформи в керівництві держави / Б.Д. Гаврилишин // Адміністративна реформа в Україні. Проблеми підвищення ролі Міністерства фінансів України і Національного банку як інститутів регулювання економіки: матеріали науково-практичної конференції. - 2005. - С. 121-122.